



Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (yhdeksäs jaosto)

25 päivänä lokakuuta 2018*

Ennakkoratkaisupyyntö – Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen – Asetus (EY) N:o 110/2008 – Tislattut alkoholijuomat – Määritelmä, kuvaus, esittely, merkinnät ja maantieteellisten merkintöjen suojaaminen – Liitteessä II oleva 41 kohta – Munalikööri – Määritelmä – Sallittujen ainesosien tyhjentyvyys

Asiassa C-462/17,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Landgericht Hamburg (Hampurin alueellinen alioikeus, Saksa) on esittänyt 27.6.2017 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 1.8.2017, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Tänzer & Trasper GmbH

vastaa

Altenweddinger Geflügelhof KG,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (yhdeksäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: kymmenennen jaoston puheenjohtaja C. Lycourgos, joka hoitaa yhdeksännen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit E. Juhász ja C. Vajda (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: H. Saugmandsgaard Øe,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Tänzer & Trasper GmbH, edustajanaan K. Krietsch, Rechtsanwältin,
- Altenweddinger Geflügelhof KG, edustajanaan H. J. Omsels, Rechtsanwalt,
- Kreikan hallitus, asiamiehinään G. Kanellopoulos, M. Tassopoulou ja A. Vasilopoulou,
- Euroopan komissio, asiamiehinään B. Eggers ja B. Hofstötter,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tislattujen alkoholijuomien määritelmistä, kuvauksesta, esittelystä, merkinnöistä ja maantieteellisten merkintöjen suojaamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1576/89 kumoamisesta 15.1.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 110/2008 (EUVL 2008, L 39, s. 16), sellaisena kuin se on muutettuna 16.12.2008 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1334/2008 (EUVL 2008, L 354, s. 34) (jäljempänä asetus N:o 110/2008), liitteessä II olevan 41 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat Tänzer & Trasper GmbH ja Altenweddinger Geflügelhof KG ja jossa on kyse viimeksi mainitun tuotteissa olevasta myyntinimikkeestä ”munalikööri”.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Asetuksen N:o 110/2008 2, 4 ja 9 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(2) Tislattujen alkoholijuomien ala on tärkeä [Euroopan unionin] kuluttajille, tuottajille ja maatalousalalle. Tislattuihin alkoholijuomiin sovellettavilla toimenpiteillä olisi pyrittävä parantamaan kuluttajansuojaa, estämään vilpilliset käytänteet ja edistämään markkinoiden avoimuutta ja tervettä kilpailua. Näin olisi suojattava [unionin] tislattujen alkoholijuomien maine, jonka ne ovat saavuttaneet [unionin] ja maailmanmarkkinoilla ottamalla jatkossakin huomioon tislattujen alkoholijuomien tuotannossa sovelletut perinteiset käytännöt ja lisääntynyt kuluttajansuojan ja tiedotuksen tarve. – –

– –

(4) Tislattuja alkoholijuomia koskevan lainsäädännön järjestelmällisyyden varmistamiseksi tässä asetuksessa olisi esitettävä täsmällisesti määritellyt kriteerit, jotka koskevat tislattujen alkoholijuomien tuotantoa, kuvaamista, esittelyä ja merkintöjä sekä maantieteellisten merkintöjen suojaamista.

– –

(9) Tislattujen alkoholijuomien alan tärkeyden ja monimutkaisuuden vuoksi on aiheellista vahvistaa kyseisten juomien kuvausta ja esittelyä koskevat erityistoimenpiteet, jotka ulottuvat pidemmälle kuin myytäväksi tarkoitettujen elintarvikkeiden merkintöjä, esillepanoa ja mainontaa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 20 päivänä maaliskuuta 2000 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2000/13/EY [(EYVL 2000, L 109, s. 29)] vahvistetut horisontaaliset säännöt. Näillä toimenpiteillä pyritään myös estämään ilmaisun ’viina’ ja tislattujen alkoholijuomien nimien väärinkäyttö tuotteissa, jotka eivät ole tässä asetuksessa säädettyjen määritelmien mukaisia.”
- 4 Asetuksen N:o 110/2008 1 artiklan 1 kohdassa säädetään, että mainitussa asetuksessa määritetään tislattujen alkoholijuomien määritelmiä, kuvausta, esittelyä, merkintöjä ja maantieteellisten merkintöjen suojaamista koskevat säännöt.
- 5 Kyseisen asetuksen 2 artiklan 1 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Tässä asetuksessa ’tislattua alkoholijuomalla’ tarkoitetaan alkoholipitoista juomaa

--

c) jonka alkoholipitoisuus on vähintään 15 tilavuusprosenttia;

--

3. Edellä 1 kohdan c alakohdassa säädetty vähimmäisalkoholipitoisuus ei vaikuta liitteessä II olevaan luokkaan 41 kuuluvan tuotteen määritelmään.”

6 Saman asetuksen 4 artiklassa säädetään, että tislattut alkoholijuomat luokitellaan asetuksen liitteessä II säädettyjen määritelmien mukaisesti.

7 Mainitun asetuksen 5 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Rajoittamatta liitteessä II olevien luokkien 15–46 osalta vahvistettujen erityisten sääntöjen soveltamista kyseisessä kohdassa määritelty tislattu alkoholijuoma saa

a) olla valmistettu jostakin [EUT-]sopimuksen liitteessä I luetellusta maatalouden raaka-aineesta”.

8 Asetuksen N:o 110/2008 9 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Tislattun alkoholijuoman, joka on liitteessä II määriteltyihin luokkiin 1–46 kuuluvalla tuotteella vahvistetun eritelmän mukainen, kuvauksessa, esittelyssä ja merkinnöissä on mainittava kyseisessä luokassa vahvistettu myyntinimitys.

2. Tislattulla alkoholijuomalla, joka on 2 artiklassa vahvistetun määritelmän mukainen mutta joka ei täytä liitteessä II oleviin luokkiin 1–46 sisällyttämiseksi asetettuja vaatimuksia, on oltava kuvauksessaan, esittelyssään ja merkinnöissään myyntinimitys ’viina’. Myyntinimitystä ei saa korvata eikä muuttaa, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän artiklan 5 kohdan soveltamista.”

9 Asetuksen liitteen II otsikkona on ”Tislattut alkoholijuomat”. Mainitun liitteen osassa, jonka otsikkona on ”Tislattujen alkoholijuomien luokat”, olevissa 41 ja 42 kohdassa todetaan seuraavaa:

”41. Munalikööri tai advocaat tai avocat tai advokat

a) Munalikööri tai advocaat tai avocat tai advokat on väkevä alkoholijuoma, joka on joko maustamatonta tai maustettua ja joka on valmistettu maatalousperäisestä etyylialkoholista, tisleestä ja/tai tislattusta alkoholista ja jonka ainesosia ovat korkealaatuinen munankeltuainen, munanvalkuainen ja sokeri tai hunaja. Sokerin tai hunajan vähimmäispitoisuuden on oltava 150 grammaa litrassa inverttisokerina ilmaistuna. Puhtaan munankeltuaisen vähimmäispitoisuuden on lopputuotteessa oltava 140 grammaa litrassa.

b) Poiketen siitä, mitä 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetään, munaliköörin, advocaatin, avocatin tai advokatin alkoholipitoisuuden on oltava vähintään 14 tilavuusprosenttia.

c) Munaliköörin, advocaatin, avocatin tai advokatin valmistuksessa saa käyttää vain asetuksen – N:o 1334/2008 3 artiklan 2 kohdan b alakohdassa määriteltyjä aromiaineita ja mainitun asetuksen 3 artiklan 2 kohdan d alakohdassa määriteltyjä aromivalmisteita.

42. Munaa sisältävä likööri

- a) Munaa sisältävä likööri on tislattu alkoholijuoma, joka on joko maustamatonta tai maustettua ja joka on valmistettu maatalousperäisestä etyylialkoholista, tisleestä ja/tai tislatus alkoholista ja jonka tyypillisiä ainesosia ovat korkealaatuinen munankeltuainen, munanvalkuainen ja sokeri tai hunaja. – –

– –”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

- 10 Sekä Tänzer & Trasper että Altenweddinger Geflügelhof valmistavat liköörejä, joiden ainesosiin kuuluvat myös munat ja joita myydään myyntinimityksellä ”munalikööri”. Altenweddinger Geflügelhofin mainitulla nimityksellä myymiin tuotteisiin kuuluu tuotevalikoima, jossa pullojen takamerkinnoissa on maininta ”sisältää maitoa”. On kiistatonta, että kyseiset tuotteet todella sisältävät maitoa.
- 11 Tänzer & Trasper vaatii ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa Landgericht Hamburgissa (Hampurin alueellinen alioikeus, Saksa) sekä kansallisen oikeuden että unionin oikeuden säännösten nojalla, että Altenweddinger Geflügelhof veloitetaan lopettamaan myyntinimityksen ”munalikööri” käyttö edellä mainitussa tuotevalikoimassa. Tänzer & Trasper väittää, että koska asetuksen N:o 110/2008 liitteessä II olevassa 41 kohdassa ei mainita maitoa munaliköörin ainesosana, maitoa sisältävästä tuotteesta ei voida käyttää tätä myyntinimitystä.
- 12 Altenweddinger Geflügelhof puolestaan väittää, että kyseessä olevat tuotteet vastaavat mainitun säännöksen eritelmää, koska kyseisessä säännöksessä luetellut ainesosat ovat ainoastaan vähimmäisvaatimuksia sille, että tuote voidaan nimetä munalikööriksi.
- 13 Tässä tilanteessa Landgericht Hamburg on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Ovatko asetuksen N:o 110/2008 liitteessä II olevassa 41 kohdassa luetellut ainesosat ainesosia, jotka tislattun alkoholijuoman vähintään on sisällettävä, jotta siitä saa käyttää myyntinimitystä ’munalikööri’ (vähimmäisvaatimus), vai luetellaanko asetuksen N:o 110/2008 liitteessä II olevassa 41 kohdassa tyhjentävästi sallitut ainesosat tuotteessa, josta halutaan käyttää myyntinimitystä ’munalikööri’?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 14 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin pyrkii kysymyksellään selvittämään, onko asetuksen N:o 110/2008 liitteessä II olevaa 41 kohtaa tulkittava siten, että myyntinimityksen ”munalikööri” käyttämiseksi tislattu alkoholijuoma ei saa sisältää muita kuin kyseisessä säännöksessä mainittuja ainesosia.
- 15 Asetuksella N:o 110/2008 määritetään sen 1 artiklan 1 kohdan mukaan tislattujen alkoholijuomien määritelmiä, kuvausta, esittelyä, merkintöjä ja maantieteellisten merkintöjen suojaamista koskevat säännöt. Saman asetuksen 4 artiklan mukaan tislattut alkoholijuomat luokitellaan liitteessä II säädettyjen määritelmien mukaisesti.
- 16 Pääasian oikeudenkäynti koskee sen selvittämistä, onko vastaajana olevalla Altenweddinger Geflügelhofilla oikeus käyttää tuotteissaan nimitystä ”munalikööri”, vaikka kyseiset tuotteet sisältävät edellä mainitussa säännöksessä lueteltujen ainesosien lisäksi maitoa.

- 17 On todettava, että asetuksen N:o 110/2008 liitteessä II olevan 41 kohdan a alakohdan ensimmäinen virke on espanjan-, englannin- ja ranskankielisissä versioissa kirjoitettu siten, että siitä ilmenee yksiselitteisesti, että siinä mainittujen ainesosien luettelo on tyhjentävä.
- 18 Saman virkkeen saksankielisessä versiossa kuitenkin säädetään, että munalikööri on väkevä alkoholijuoma, joka ”sisältää” ainesosina korkealaatuista munankeltuaista, munanvalkuaista ja sokeria tai hunajaa. Kuten Euroopan komissio huomauttaa kirjallisissa huomautuksissaan, tällainen sanamuoto ei sulje pois tulkintaa, jonka mukaan muiden kuin edellä mainittujen ainesosien lisääminen on sallittua.
- 19 Altenweddinger Geflügelhof korostaa lisäksi unionin tuomioistuimelle esittämässään huomautuksissa, että mainitun virkkeen italiankielisessä versiossa määritellään siinä mainitut ainesosat ”ominaispiirteiksi” (elementi caratteristici). Italiankielisessä versiossa asetuksen N:o 110/2008 liitteessä II oleva 41 kohta vastaa sanamuodoltaan samassa liitteessä olevaa 42 kohtaa, jossa määritellään tislattu alkoholijuoma, josta käytetään nimitystä ”munaa sisältävä likööri”.
- 20 Tässä yhteydessä on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jossakin kieliversiossa käytettyä unionin oikeuden säännöksen sanamuotoa ei kuitenkaan voida käyttää tämän säännöksen ainoana tulkintaperusteena eikä sille voida antaa etusijaa muihin kieliversioihin nähden. Unionin oikeuden säännöksiä on nimittäin tulkittava ja sovellettava yhtenäisesti ottaen huomioon kaikilla unionin kielillä laaditut versiot. Unionin oikeuden säädöksen erikielisten versioiden poiketessa toisistaan kyseessä olevaa säännöstä on tulkittava sen lainsäädännön systematiikan ja tavoitteen mukaan, jonka osa säännös on (ks. vastaavasti tuomio 1.3.2016, Alo ja Osso, C-443/14 ja C-444/14, EU:C:2016:127, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 21 Kyseessä olevan säännöksen systematiikasta on ensimmäiseksi todettava, että asetuksen N:o 110/2008 9 artiklan 1 kohdasta ilmenee, että tislattujen alkoholijuomien, jotka ovat saman asetuksen liitteessä II määriteltyihin luokkiin kuuluvalla tuotteella vahvistetun eritelmän mukaisia, kuvauksessa, esittelyssä ja merkinnöissä on mainittava kyseisessä luokassa vahvistettu myyntinimitys. Mainitun 9 artiklan 2 kohdassa täsmennetään, että tislattulla alkoholijuomalla, joka on 2 artiklassa vahvistetun määritelmän mukainen mutta joka ei täytä liitteessä II oleviin luokkiin 1–46 sisällyttämiseksi asetettuja vaatimuksia, on oltava myyntinimitys ”viina”. Kyseisen 9 artiklan kahden ensimmäisen kohdan välisestä suhteesta ilmenee, että asetuksen N:o 110/2008 liitteessä II oleviin luokkiin kuuluvien tislattujen alkoholijuomien määritelmät ovat luonteeltaan täsmällisiä ja tyhjentäviä.
- 22 Asetuksen N:o 110/2008 tavoitteesta on toiseksi todettava, että asetuksen neljännestä perustelukappaleesta ilmenee, että asetuksella pyritään varmistamaan tislattuja alkoholijuomia koskevan lainsäädännön järjestelmällisyys esittämällä täsmällisesti määritellyt kriteerit, jotka koskevat näiden juomien tuotantoa, kuvaamista, esittelyä ja merkintöjä sekä maantieteellisten merkintöjen suojaamista. Saman asetuksen yhdeksännessä perustelukappaleessa todetaan lisäksi, että asetuksella pyritään myös vahvistamaan tislattujen alkoholijuomien kuvausta ja esittelyä koskevat erityistoimenpiteet, joilla pyritään myös estämään ilmaisun ”viina” ja tislattujen alkoholijuomien nimien väärinkäyttö tuotteissa, jotka eivät ole asetuksen liitteessä II säädettyjen määritelmien mukaisia.
- 23 Kyseisessä liitteessä olevat määritelmät ovat nimenomaisesti edellisessä tuomion kohdassa mainittuja tislattujen alkoholijuomien kuvausta ja esittelyä koskevia erityistoimenpiteitä. Koska nämä määritelmät ovat näin ollen asetuksella N:o 110/2008 luodun järjestelmän ytimessä ja koska niiden täsmällisyyden on palveltava edellisessä tuomion kohdassa mainittua tavoitetta estää tislattujen alkoholijuomien nimien väärinkäyttö, niitä on tulkittava suppeasti, sillä muunlaisella tulkinnalla heikennettäisiin kyseistä järjestelmää. Näissä olosuhteissa mahdollisuus lisätä kyseisissä määritelmissä lueteltuihin ainesosiin muita ainesosia voidaan hyväksyä vain, jos siitä on nimenomaisesti säädetty näissä määritelmissä.

- 24 Tilanne ei ole näin asetuksen N:o 110/2008 liitteessä II olevan 41 kohdan osalta, sillä kyseisessä kohdassa ei mainita mahdollisuutta lisätä muita ainesosia kuin samaisen 41 kohdan a alakohdassa luetellut ainesosat. Näin lueteltujen ainesosien lisäksi ainoastaan tiettyjen aromiaineiden ja -valmisteiden käyttö on sallittua mainitun 41 kohdan c alakohdassa täsmennetyin edellytyksin. Maitoa ei kuitenkaan voida luokitella aromiaineeksi tai -valmisteeiksi.
- 25 Kuten Tänzer & Trasper ja komissio pääpiirteissään toteavat, asetuksen N:o 110/2008 liitteessä II olevassa 41 kohdassa esitetyn määritelmän tulkinta siten, että siinä luetellut ainesosat ovat ainesosia, joita munaliköörin on vähintään sisällettävä, johtaisi maidon lisäksi minkä tahansa muun tuotteen lisäämisen sallimiseen, mikä olisi vastoin tavoitetta esittää täsmällisesti määritellyt kriteerit, jotka koskevat mainituissa liitteessä määriteltyjen juomien tuotantoa, kuvaamista, esittelyä ja merkintöjä.
- 26 Altenweddinger Geflügelhofin väitteestä, jonka mukaan maitoa käytetään munaliköörin perinteisessä valmistuksessa, minkä johdosta sen käyttö vastaa kuluttajien odotuksia, on todettava, että asetuksen N:o 110/2008 liitteessä II olevassa 41 kohdassa ei mainita mahdollisuutta käyttää perinteisiä valmistuskäytäntöjä, joiden käyttömahdollisuudesta säädetään nimenomaisesti eräille kyseisessä liitteessä mainituille tislattujen alkoholijuomien luokille.
- 27 Altenweddinger Geflügelhofin siitä väitteestä, jonka mukaan mainitun asetuksen 5 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan asetuksen liitteessä II määritellyt tislattut alkoholijuomat voidaan valmistaa mistä tahansa EUT-sopimuksen liitteessä I luetellusta maatalouden raaka-aineesta, mukaan luettuna maidosta, riittää, kun todetaan, että jo kyseisen säännöksen sanamuodon mukaan tällä toimintavapaudella ei voida "rajoittaa [asetuksen N:o 110/2008] liitteessä II olevien luokkien 15–46 osalta vahvistettujen erityisten sääntöjen soveltamista".
- 28 Asetuksen N:o 110/2008 toisesta perustelukappaleesta ilmenee toiseksi, että kyseisellä asetuksella pyritään yleisesti ottaen kuluttajansuojan korkeaan tasoon, vilpillisten käytänteiden estämiseen, markkinoiden avoimuuden ja terveen kilpailun edistämiseen sekä tislattujen alkoholijuomien unionissa ja maailmanmarkkinoilla saavuttaman maineen suojaamiseen.
- 29 Tulkinta, jonka mukaan asetuksen N:o 110/2008 liitteessä II olevassa 41 kohdassa esitetty ainesosien luettelo ei olisi tyhjentävä, aiheuttaisi vaaran näiden tavoitteiden loukkaamisesta. Mahdollisuudella lisätä munalikööriin muita ainesosia kuin kyseisessä luettelossa tyhjentävästi säädetty ainesosat loukattaisiin avoimuutta ja sillä saatettaisiin houkutella tuottajia lisäämään halvempia aineita, millä vahingoitettaisiin tervettä kilpailua ja kuluttajansuojaa.
- 30 Edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 110/2008 liitteessä II olevaa 41 kohtaa on tulkittava siten, että myyntinimityksen "munalikööri" käyttämiseksi tislattu alkoholijuoma ei saa sisältää muita kuin kyseisessä kohdassa mainittuja ainesosia.

Oikeudenkäyntikulut

- 31 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (yhdeksäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Tislattujen alkoholijuomien määritelmistä, kuvauksesta, esittelystä, merkinnöistä ja maantieteellisten merkintöjen suojaamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1576/89 kumoamisesta 15.1.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen

(EY) N:o 110/2008, sellaisena kuin se on muutettuna 16.12.2008 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1334/2008, liitteessä II olevaa 41 kohtaa on tulkittava siten, että myyntinimityksen ”munalikööri” käyttämiseksi tislattu alkoholijuoma ei saa sisältää muita kuin kyseisessä kohdassa mainittuja ainesosia.

Allekirjoitukset